

SKOLESKAK

HVORFOR NU DET?

DET FAGLIGE NIVEAU SKAL FORBEDRES, OG ELEVERNES TRIVSEL SKAL STYRKES. DET STÅR HØJT, HVIS IKKE HØJEST PÅ BLOKKEN HOS MANGE SKOLELEDERE LANDET OVER - OG HVORDAN MAN VÆLGER AT GRIBE UDFORDRINGEN AN ER MEGET FORSKELLIGT. FLERE OG FLERE KIGGER I RETNING AF DANSK SKOLESKAK I JAGTEN PÅ NYE VEJE TIL LÆRING ...

Af Rasmus Ellermann-Aarslev • Foto: Dansk Skoleskak

—————> **På mere end** hver tredje folkeskole i Danmark anvender man i dag skoleskak som et pædagogisk tiltag, fordi det udvikler elevernes faglige og sociale kompetencer. Spillet styrker elevernes trivsel, skaber stærkere klassefællesskaber og gør bl.a. eleverne dygtigere til matematik. Dertil kommer, at god skakopførsel også er ønskværdig skoleopførsel. Og det er altid godt at træne.

Især elever, der har svært ved at finde sig til rette i den almindelige undervisning, vil opleve, at skoleskak kan være en ny vej til læring, uanset om de drømmer om at få 02 eller 12. Skoleskak bringer også personalegrupperne i spil på nye måder, når lærere og pædagoger arbejder tæt sammen om læring fx i understøttende undervisning eller oplever nye sider af elever, der måske har svært ved at læse og regne, men pludselig er den skarpeste på skakbrættet.

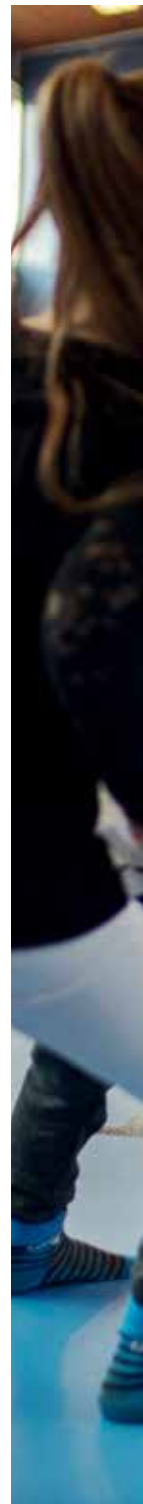
Anderledes undervisning

Dansk Skoleskak organiserer skoleskak på landets skoler. Organisationen er startet i 1960 af skoleledere og skolelærere, der dengang så et perspektiv i at anvende skoleskak til at styrke læring, ro og koncen-

tration. Målet har aldrig været at udvikle skakstormestre, men at hjælpe flere børn og unge til at klare sig bedre i skolen. Målet er intakt, men med turbo på digitalisering og en skærm i hånden, har timerne der bruges på skoleskak vist sig som et stærkt analogt alternativ, der giver generation touch en virkelighed, de kan røre.

Skoleskak er en anderledes tilgang til læring og undervisning, der trods sit udgangspunkt i det ældgamle royale brætspil, er metodisk og didaktisk helt fremme i kombinationen af leg og læring. Og så skal det være inspirerende og sjovt, hvilket især ses hvert år fredag i uge 6, når der Skolernes Skakdag - hjernegymnastikens motionsdag under mottoet: Det skal være sjovt at blive kloge! Senest i februar 2018 med 48.924 elever ved brættene på samme tid på skoler landet over.

36% af alle folkeskoler tilbyder i dag skoleskak enten frivilligt eller som obligatoriske timer i bl.a. understøttende undervisning eller matematik. Anvendelsen af skoleskak kan virke alternativt, men en af de største styrker ved undervisningsmetoden er netop, at den adskiller sig fra den traditionelle måde at arbejde med elevernes læring og trivsel. Metoden har

DANSK SKOLESKAK

Dansk Skoleskak er en non-profit organisation startet i 1960 af lærere og skoleledere. Formålet er at hjælpe flere børn og unge til et liv med læring og uddannelse. Dansk Skoleskak har landskontor i Snaregade i samme hus i København som Skolelederforeningen.

Dansk Skoleskak har den nationale kompetence inden for skoleskak. Over 600 skoler, 1.920 lærere/pædagoger og 60.000 elever deltager i læringsaktiviteterne med skoleskak. Dansk Skoleskak leverer som en del af sin resultataftale med Undervisningsministeriet rådgivning af skoler og kommuner i forhold til implementering af systematisk skoleskak af høj kvalitet. Få fx:

- Få gratis infomateriale og rådgivning - [Skoleskak.dk/info](https://skoleskak.dk/info)
- Hør om skolernes Skakdag - [Skolernesskakdag.dk](https://skolernesskakdag.dk)
- Rekvirer skakmaterialer anbefalet af Dansk Skoleskak - [Skakshoppen.dk](https://skakshoppen.dk)

Vil du vide mere, så kontakt Dansk Skoleskak på info@skoleskak.dk eller tlf. 3049 0580.

60.000

elever deltager i læringsaktiviteterne med skoleskak

vist sig særlig interessant for de elever, som har brug for nye tilgange til læring, for at knække matematikkoden eller blive bedre til at læse, men også for elever der har brug for at blive fagligt udfordret i skolen.

Også hvad angår elevernes trivsel, kan det være relevant at tænke i nye baner. Der findes selvsagt ingen quick-fixes, og skoleskak er ikke tryllestøv, men tilbagemeldingen fra skolerne er, at skoleskak også styrker elevernes trivsel i klassen, og at skak i skolen giver ro på stolen. Hvilke elever har ikke brug for det?

Minigames og matematik

Dansk Skoleskak forestår kompetenceudvikling af lærere og pædagoger, så de kan undervise i skoleskak med systematik og kvalitet, med særligt øje på de elever, der

har brug for en ekstra hjælp for at klare cuttet til den videre færd i uddannelsessystemet.

Didaktisk er skoleskak i dag bygget op omkring minigames, der bryder skakspillet ned i mindre dele. Hermed bliver kompleksiteten i skakspillet reduceret, hvilket gør undervisningen skalérbar med gode muligheder for differentiering. Med alle brikker på brættet kan skakspillet synes uoverskueligt for de fleste - især de, som ikke har det store forudgående kendskab til spillet.

Ved at justere antallet af brikker på brættet etableres en blidere progression, der gør, at alle føler, de kan være med, får en god oplevelse og har udbytte af undervisningen. God skakopførsel er ønskværdig skoleopførsel, hvilket trænes med håndtryk, "God kamp!" og "Tak for kampen!". Undervejs lægges vægt på at give modspilleren tid og ro til at tænke sig om. Ventetiden kan man jo selv bruge på at overveje sine træk og muligheder eller huske remsen "1-2-skakro".

Skoleskak indeholder også mere håndgribelige fagfaglige kompetencer. Især matematikken er allestedsnærværende i det royale spil, hvor brættet bruges til at træne færdigheder inden for bl.a. koordinatsystemet. Via Dansk Skoleskaks SKAK+MAT® koncept styrkes elevernes kompetenceniveau inden for matematik, når de ved skakbrættet - bevidst eller ubevidst - opstiller og afprøver hypoteser, undersøger, evaluerer og analyserer udfaldet og tage ved lære heraf.

Det er langt hen ad vejen en naturvidenskabelig arbejdsmetode, som den udføres på ethvert universitet verden over. Her trænes det bare fra 1. kl., når det skal overvejes hvor dronningen og andre brikker placeres, så man nemmest kan angribe modstanderens konge? Hvilket træk placerer kongen på en måde, så den er bedst beskyttet? Hvilke modstandertræk skal jeg være opmærksom på? Som en del af bl.a. spilsituationer, forholder eleverne sig hele tiden undersøgende til de konstante problemstillinger og udfordringer, de stilles overfor.

Eleverne lærer også konkret og hurtigt, at man er nødt til at tænke sig om, før man laver sit næste træk, for ellers går det galt. På den måde lærer eleverne at tænke sig om og vente på, at andre tæn-

AARHUS-UNDERSØGELSEN

Skoleskaks positive indvirkning på børn og unges matematiske kompetencer blev i 2015 undersøgt af Tryk-Fondens BørneforsningsCenter.

I en undersøgelse foretaget i Aarhus Kommune - den såkaldte 'Aarhus-undersøgelse' - med inddragelse af knap 500 elever fra 32 klasser på fem skoler, fik 2/3 af eleverne i 20 uger erstattet én ugentlig matematiktime med undervisning efter Dansk Skoleskaks læringskoncept SKAK+MAT®. De resterende elever fik som kontrolgruppe almindelig matematikundervisning.

Eleverne deltog i før- og eftertests samt inddragelse af forældrenes uddannelsesniveau. Resultaterne viste, at elever, som modtog undervisning i SKAK+MAT® blev markant dygtigere til matematik end elever, der havde de traditionelle matematiktimer, svarende til en tredjedel skoleårs undervisning i matematik.

Den foreløbige konklusion hos forskerne bag undersøgelsen, der bl.a. tæller professor Michael Rosholm, Aarhus Universitet, var, at Dansk Skoleskaks koncept havde større effekt på udvikling af elevernes matematiske kompetencer end almindelig matematikundervisning.

ker sig om. Det kan de bruge i de øvrige fag i skolen - og i resten af livet.

Fællesskab i Randers

Lærere og pædagoger beretter om, hvordan der, når der står skoleskak på skemaet, falder ro over de elever, der ellers ofte udgør et forstyrrende element i undervisningen. Ligeledes oplever mange undervisere, at elever, som næsten aldrig siger noget i undervisningen eller frikvarteret, i skoleskak finder en aktivitet, de er gode til. Som får dem til at 'shine'.

Det gælder bl.a. på Nørrevangsskolen i det nordlige Randers, hvor pædagog Mette Bøggild, har ansvar for skoleskakundervisningen i den understøttende undervisning sammen med sin lærerkollega, Marlene Toft Jepsen. Sammen bruger de én time om ugen på at undervise alle skolens indskolingselever i skoleskak. For mange af skolens elever, som enten er genererte eller generende, er meldingen, at skoleskak skaber et særligt rum for læring, hvor eleverne finder ro og koncentration og oplever at mestre og lykkes.

For den del elever er skoleskak deres platform for succes og en tiltrængt oplevelse af, at de er lige fod med deres klassekammerater, fortæller det østjyske makkerpar, som begge har været på flere uddannelser hos Dansk Skoleskak gennem tiden. Marlene Toft Jepsen og Mette Bøggild udgør bare et af mange eksempler på, hvordan lærere og pædagoger kan bidrage til elevernes læring og trivsel på lige fod, når der undervises i skoleskak.

Ud over de individuelle gevinster ved skoleskak, oplever de to undervisere fra Randers, at klasse- og skolefællesskabet styrkes når eleverne kommer hinanden ved på nye og anderledes måder over skakbrættet på tværs af klassetrin, kultur og kendskab til skakspillet.

På skakbrættet møder eleverne hinanden med ligeværd og respekt, uanset om de hedder Mohammed eller Mathilde, går i 1. eller 6. kl. eller far og mor er skilt. Faktisk er skakbrættet ofte stedet i skolen, hvor forskelligheder mødes og venskaber opstår på tværs.

Dyst på tværs af skoler

I nogle kommuner finder de lokale skoler sammen om kommunestævner, hvor der dystes om titlen som kommunemester

Så skal der tænkes strategisk og fremadrettet: Sf3 til g5 og skak!

i skoleskak. Noget eleverne finder stor glæde i, og som skaber sammenhold. Det er dog langt fra alle skoler og kommuner, der er nået til at udnytte skoleskakkens fællesskabsdannende potentialer uden for egen skole, så i de kommende år satser Dansk Skoleskak med opbakning fra Nordea-fonden på at være med til at øge skoleskakkens læring på tværs af skoler via lokale kommunestævner i skoleskak. Ikke for at finde de dygtigste skakspillere, men fordi det er sundt at mødes og udveksle håndtryk, tanker og idéer med elever fra andre skoler.

Dansk Skoleskak gør i disse år også en særlig indsats for at hjælpe skolerne med rumme elever med særlige behov. I et nyt samarbejde 'SFA - Skoleskak For Alle' skal Dansk Skoleskak i samarbejde med Egmont Fonden, 52 skoler, 200 lærere og 4.000 elever udvikle kompetenceudvikling, læringsmaterialer og koncepter målrettet udfordrede elever fra både almenklasser og specialskoler. Målet er at understøtte elevernes faglige, sociale og personlige udvikling med skoleskak som

træningsbane, så eleverne fx oplever et mindre konfliktniveau eller bedre strategier til at navigere i klasserummet.

De deltagende skoler i SFA-indsatsen deltager i gennemsnit med 4½ lærer/pædagog, der modtager kompetenceudvikling hos Dansk Skoleskak og forankres i undervisningsteams på de enkelte skoler. Det skal sikre systematik, kvalitet og bæredygtighed, så skoleskak fremover ikke står og falder med en ildsjæl, som det tidligere er sket med skoleskak og mange andre initiativer. Med indsatsen kommer 52 flere skoler med på Skoleskakkrets, der er navnet på den måske største styrkeopdatering inden for skoleskak siden årtusindeskiftet: Udviklingen fra frivilligt elevtilbud til obligatoriske timer, fra ildsjæle til undervisningsteams og fra skoleskak som en god spilaktivitet, til at blive en læringsmetode med kvalitet og systematik, så skoleskak også er en del af skolen om 10, 20 og 50 år. ☺

Rasmus Ellermann-Aarslev er kommunikationskonsulent i Skoleskak